

Sari Tanus kd ym.

Toimenpidealoite eläkeläisten työnteon kannattavuudesta

Eduskunnalle

Työvoimapula-ammattien määrä on noussut korona-aikaa edeltäneelle tasolle. Työvoimapula kohdistuu erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä varhaiskasvatuksen puolelle. Uusina työvoimapulasta kärsivien joukkoon ovat nousseet ravintola- ja rakennusalojen ammatit. Kysynnän volyymit ovat myös suuria. TEM:n ammattibarometrin mukaan vuoden 2021 loppupuolella lähihoitajien avoimia työpaikkoja on ollut työnvälityksessä keskimäärin 8 000 kuukaudessa. Sairaanhoidtajien paikkoja ilmoitettiin noin 4 600 kuukaudessa. Vähennystä ei ole näkyvissä.

Työvoimapulan ratkaisemiseen tarvitaan monenlaisia toimia. Yksi keino on luoda kannustimia, joilla lisätään eläkeläisten työntekotahtoa. Ikärakenteen vuoksi meillä jää jatkuvasti iso joukko eri alojen ammattilaisia eläkkeelle. Samaan aikaan meillä siirtyy merkittävä osa osaamispääomaa ja kokeneita ammattilaisia pois työelämän käytettävistä. Tarvitaan toimenpiteitä, joilla eläkeläiset motivoituisivat esimerkiksi osa-aikaiseen työntekoon tilanteissa, joissa työntekoon on vielä hyvät valmiudet ja halukkuutta.

Ilmarisen eläkeläisille tekemässä tutkimuksessa (v. 2022) ilmeni, että kymmenessä vuodessa halukkuus tehdä ansiotöitä eläkkeellä on noussut. Vastaajista jopa kaksi kolmesta (63 %) haluaisi työskennellä eläkkeellä. Tutkimuksen mukaan nykyisin joka kymmenes (9 %) eläkeläinen kertoo työskentelevänsä säännöllisesti eläkkeen ohella. Satunnaisesti työelämäänsä osallistuu 18 prosenttia eläkkeellä olevista. Ne vastaajat, jotka tekevät eläkkeen ohella työtä, kertoivat suurimmaksi kannusteksi työntekoon lisätulojen ansaitsemisen sekä sen, että kokee olevan vielä annettavaa työelämässä. Motiivit tehdä palkkatyötä eläkkeen ohella kuitenkin vaihtelevat. Esille nousi myös muun muassa työnteon kautta tuleva hyödyllisyyden tunne, työelämästä tulevat haasteet, henkinen palkitsevuus sekä työnteon kautta tuleva tunne olla osa yhteiskuntaa. Vastaavasti monet syyt vaikuttavat siihen, ettei eläkkeellä enää haluta tehdä työtä. Valtaosa eläkeläisistä ei tee lainkaan palkkatyötä. Näitä tekijöitä ovat muun muassa eläkkeellä olemisen vapaus sekä muut intressit, kuten vapaaehtoistyö.

Jotta eläkeläisten työntekointoa voidaan lisätä, tulee lisätä työnteon kannattavuutta. Eduskunnan tietopalvelun arvioiden mukaan on useita vaihtoehtoisia tapoja parantaa eläkeläisten työnteon kannattavuutta. Yksi vaihtoehto on esittämäni ns. kahden verokirjan malli, jossa eläketulojen ja muiden ansiotulojen verotus erotetaan toisistaan osittain. Tässä mallissa eläkkeen lisäksi ansaittu työtulo ei vaikuttaisi eläkkeen verotukseen ja työtuloa verotettaisiin ilman eläketulojen vaikutusta verotukseen. Toinen vaihtoehto on tehdä kunnallisverotuksen ja valtionverotuksen eläketulovähennyksiin muutos, jossa palkkatulot eivät enää pienennä kyseisiä vähennyksiä. Molemmat re-

Toimenpidealoite TPA 106/2022 vp

formit parantavat selvästi eläkeläisen työnteon kannustimia. Näiden toimien lisäksi on myös muita toimia, joilla kannattavuutta voidaan lisätä ja joita tulisi pikaisesti selvittää.

Tässä työvoimapolitiittisessa tilanteessa tulisi pikaisesti ryhtyä selvittämään ja valmistelemaan esitystä niistä toimista, joilla eläkeläisten työnteon kannustimia lisätään. Huomioitavaa on, että eläkeläiset ovat eläkkeensä ansainneet, eikä eläkkeellä tehtyä työtä tulisi nykyisenlaisesti verottaa. Eläkkeen ei tulisi vaikuttaa eläkkeellä tehdyn työn verotuksen määrään tai tehtäviin vähennyksiin. Lisäksi koska eläkeläisillä ei ole työikäisten tavoin enää "velvollisuutta" työnteokseen, olisi kohtuullista, että kevennetyn verotuksen kautta työnteosta voisi ansaita jossain määrin jopa normaalia enemmän. Eläkeläisten työnteokseen suuntaavien veroporkkanoiden ja tehtävien vähennysten parempi kannustavuus tulee arvioida välittömästi, sillä meillä on huutava pula osaavista työntekijöistä monilla aloilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eläkkeellä olevien työnteon kannattavuuden lisäämiseksi valmistelemalla esityksen eläkeläisten työnteon verotuksen keventämisestä.

Helsingissä 6.10.2022

Sari Tanus kd
Sari Essayah kd
Päivi Räsänen kd
Antero Laukkanen kd
Peter Östman kd